

Arheološko nalazište Radalje Medakovo

Ago Mujkanović i Admir Agić, Tešanj 2018. godina

Rezime. Arheološko nalazište Radalje je novootkriveno paleolitsko nalazište na teritoriji općine Tešanj. Nalazište je smješteno je u sjevernoj Bosni, u istočnom dijelu općine Tešanj zapadno od Trebačkog brda. Nalazište se nalazi na padinama poznate paleolitske lokacije brda Trepče na kome i u čijoj blizini se nalazi nekoliko arheoloških nalazište iz paleolita.

Ključne riječi. paleolit, musterijen, Trebačko brdo, radionica.

Osnovni podaci

Vrsta nalazišta: paleolitska radionica

Oznaka nalazišta: AN-TES-037

Koordinate: 44.63372, 18.01342

Nadmorska visina: 225 m

Naziv parcele: Radalje

Oznaka parcela: 1239

Površina parcele: 6929 m²

Vlasništvo: Z. Bojičić

Uvodni dio. Područje općine Tešanj, kao i njena šira okolina, sjeverna Bosna, ima izuzetno bogatu prošlost doseljavanja i življenja. Tragove svog kretanja i zadržavanja na ovome prostoru ostavili su još paleolitski lovci i sakupljači, iz roda homo, čak i dosta prije dolaska Homo sapijensa, naših direktnih predaka u Europu. Sjeverna Bosna se geografski nalazi u okviru centralnoeuropskog panonskog bazena i to na njegovoj južnoj granici. Centralnoeuropski panonski bazen zatvoren je planinskim lancima Karpata, Dinarida i Alpa, osim na mjestima gdje najveća europska rijeka Dunav ulazi, tj. izlazi iz bazena. Sjeverna Bosna je geografska regija ograničena planinskim lancem Dinarida sa juga, rijekom Drinom sa istoka, rijekom Savom sa sjevera i rijekom Unom sa zapada.

SLIKA – Položaj sjeverne Bosne u Centralnoeuropskom panonskom bazenu

Rijeka Bosna je od najstarije prošlosti važna prirodna komunikacija između panonsko-podunavskog prostora na sjeveru, te unutrašnjosti dinarskog područja, odnosno jadranskog zaleđa i istočne obale Jadranskog mora. Doline pritoka Bosne, Usora i Spreča, bile su važni migracioni pravci, kao i rijeka Ukrina koja povezuje ovaj teritorij sa rijekom Savom i dalje na sjever. Novija istraživanja su pokazala da se elementi kontinuiteta i homogenosti fenomena materijalne kulture češće nalaze kod zajednica koje su smještene u izoliranim prostorima ili prostorima koji se ponovo naseljavaju, odnosno rekoloniziraju.

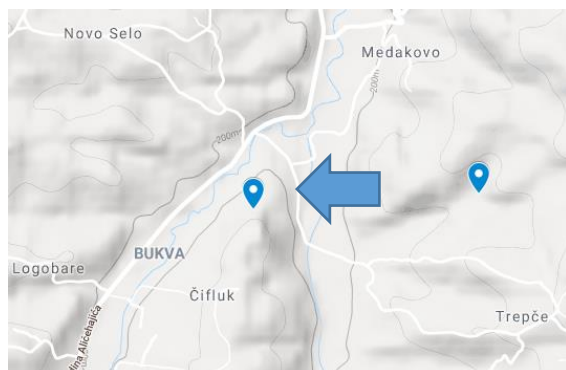

SLIKA – Položaj općine Tešanj u sjevernoj Bosni

Na osnovu do sad raspoloživih podataka i analiza, može se zaključiti da je područje sjeverne Bosne bilo intenzivno naseljavano i naseljen prostor tokom pleistocena. Osnovni dokaz tome je veliki broj arheoloških lokaliteta u

dolinama rijeka i njihovih pritoka koje su gusto raspoređene, na kojima su pronađeni artefakti iz raznih doba. Pronađeni artefakti često su izmješani u slojevima zbog poznatih prirodnih djelovanja, kao i na većini lokaliteta jugoistočne Europe. Ovo mješanje slojeva i artefakata dodatno otežava kreiranje osnove stratigrafske analize arheološkog lokaliteta.

Opis lokacije. Lokacija u naselju Medakovo kod ušća Trebačkog potoka u Tešanjski potok, na istaknutom brežuljku Radalje na padini koja se spušta prema sjevero zapadu i sa pogledom prema Trebačkom brdu. Lokacija je livada okružena šumom.

SLIKA – Topografska mapa lokacije prikazana pomoću Google maps

SLIKA – Mapa lokacije prikazana pomoću Google maps

Nalazi na lokaciji. Artefakt na slici ispod je pronađen na površini na zapadnom dijelu lokacije. Dužina mu je 39,2 mm a širina 18 mm. Ako je dužina odbojka barem dvostruko veća od širine, a rubovi su manje-više uporedivi onda ga nazivamo sječivom¹ ili šiljkom. Na artefaktu su

jasno definisane gornja (dorzalna) i donja (ventralna) strana. Na gornjoj strani na distalnom rubu nalazi se obradba pa je artefakt moguće definisati kao alat. Preko cijele površine gornje strane promjetan je greben koji ide sredinom sječiva.

SLIKA – Pogled na lokaciju sa sjevera

SLIKA – Pogled na dio lokacije oštećen ljudskim djelovanjem

Na donjoj strani ispod ploha nalazi se izbočina (bulbus) na kojoj je vidljiva jedna veća i tri manje otprsrline. Ovo je gotov proizvod jer se na oba ruba vidi retuš. Lijevi rub sječiva obrađen je retušem u gornjoj zoni dok je desni rub retuširan cijelom dužinom. Primjetan je oštar ugao između ploha i obrade na gornjoj strani proksimalnog ruba. Sječivo je definisano kao musterijansko ručno sječivo iz srednjeg paleolita².

Dio lokacije je ugrožen izgradnjom poslovnog objekta u istočnom dijelu lokacije. U tom dijelu pronađeni su 2018. sitni fragmenti keramike i kamenih odbitaka.

¹ M. Malez sječiva naziva lamelama a Đ. Basler ih naziva laminama ili rezalima.

² Komentari nalaza putem emaila od strane T. Rajkovača novembar 2018.

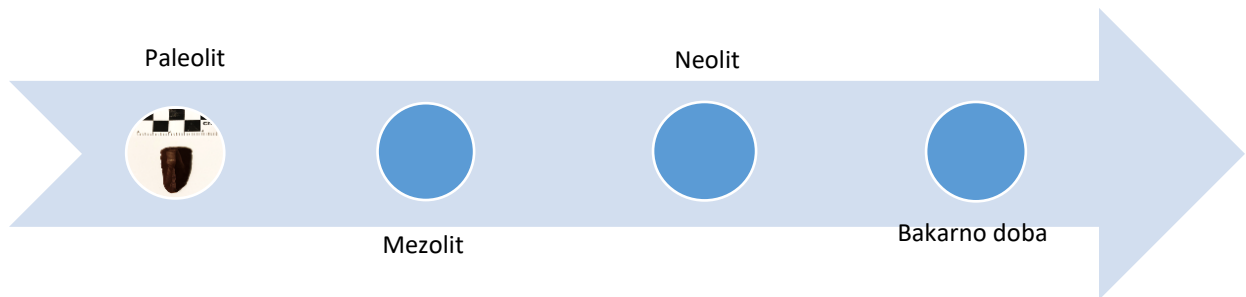

SLIKA – Artefakt pronađen na površini oranice

SLIKA – Artefakt pronađen na površini oranice

Zaključak. Ova lokacija je jako zanimljiva za daljnja istraživanja posebno zbog toga jer je novootkrivena i prije nije istraživana. Nalaz musterijskog ručnog sječiva upućuje na period srednjeg paleolita kada je ova lokacija bila korištena.

SLIKA – Dijagram koji prikazuje doba kada je lokacija bila naseljena/korištena